

Onderbouwing verlenging rustgebied Den Treek voor wolf

Datum	5 augustus 2024
Projectnummer	2024.006
Projectnaam	Onderbouwing verlenging rustgebied Den Treek voor wolf
Opdrachtgever	PROVINCIE UTRECHT
Auteur(s)	Zoogdiervereniging
Projectleider	5.1.2.e
Notitienummer	N2024.006
Deze notitie kan geciteerd worden als	Zoogdiervereniging, 2024. Onderbouwing verlenging rustgebied Den Treek voor wolf Notitie 2024.006. Zoogdiervereniging, Nijmegen

1. Aanleiding

De gemeente Leusden heeft op 18 juli 2024 een noodbevel afgegeven voor het instellen van een rustgebied voor wolven in Den Treek in Leusden. Het noodbevel is ingesteld tot 15 augustus 2024. De Zoogdiervereniging heeft geadviseerd de periode van het rustgebied te verlengen tot en met 1 september a.s.. De gemeente Leusden en provincie Utrecht hebben de Zoogdiervereniging gevraagd om een onderbouwing, door het beantwoorden van zeven vragen die zijn gesteld door de gemeente Leusden. De vragen zijn beantwoord door wolvendeskundigen 5.1.2.e 5.1.2.e en

5.1.2.e

1. Is met zekerheid te zeggen dat de wolven nog in het afgesloten gebied aanwezig zijn?

Het is niet met zekerheid te zeggen dat de wolven nog in het afgesloten gebied (Den Treek) aanwezig zijn. Maar zelfs als ze er nu niet aanwezig zijn, biedt de mogelijkheid van een veilige uitwijkplaats een belangrijke voorwaarde om conflicten te vermijden.

Wolven lopen gemiddeld zo'n 20 km per nacht in een eigen gebied (territorium) met een gemiddelde omvang van 300 km². Daarbij wordt gemiddeld iedere plaats eens in de ongeveer negen dagen bezocht.

De locatie van de ontmoetingsplaats waar welpen op hun ouders met voedsel wachten (een zogenaamde rendez-vous plaats), is onder invloed van omgevingsfactoren aan verandering onderhevig. Waar het ene wolvenpaar nooit verkast, doet een ander paar dat meerdere malen. Maar niet de feitelijke aanwezigheid op een moment is bepalend of wolven verplaatsen. Wolven hebben voor hun welpen een veilige plek nodig. Bij onrust worden de welpen verplaatst. Daarvan is de verplaatsing van de Leusderheide naar de omgeving van het wildviaduct Treekerwissel half mei, door intensivering van militaire oefeningen, vermoedelijk het gevolg.

Hoe ouder de welpen zijn hoe mobieler ze worden. Inmiddels lopen de welpen al afstanden met de ouders mee. Maar op momenten dat er serieus gejaagd wordt, laten de wolven de welpen nog wel achter op een rustige, veilige plek.

De rustige, veilige plek wordt gevonden in rustgebieden. Dit kan de Leusderheide zijn als er geen oefeningen plaatsvinden. Als er wel oefeningen plaatsvinden is door de afsluiting van Den Treek en het instellen van de bufferzone zo'n plek gegarandeerd aanwezig, en wolven weten daar feilloos gebruik van te maken. Dus niet hun continue aanwezigheid, maar een veilige uitwijkplaats (als dagrustplaats en rendez-vous plaats) biedt de beste voorwaarden om conflicten te vermijden.

.

2. In hoeverre worden de wolven en hun gedrag op dit moment, in de afgelopen weken en de komende tijd gemonitord?

De Zoogdiervereniging voert in opdracht van de provincie Utrecht/BIJ12 actieve wolvenmonitoring uit op de Utrechtse Heuvelrug, verspreid over het bekende territorium. Vanuit deze opdracht hangen 20 camera's op de Utrechtse Heuvelrug. De camera's worden geplaatst en uitgelezen door de 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e ondersteund door een klein team van goed opgeleide vrijwilligers. Daarnaast zijn er camera's van diverse terreinbeherende organisaties, waarvan een aantal de beelden delen via het wolvenmeldpunt van BIJ12.

Daarmee bestaat er een vrij compleet beeld van het totale activiteiten gebied en goede indicaties met welke frequentie afzonderlijke delen bezocht worden. Daarbij moet worden bedacht dat de camera's geen realtime beeld verschaffen. Van de meeste camera's moeten achteraf de SD kaartjes worden uitgelezen. Er zijn enkele live camera's beschikbaar, waarbij beelden worden doorgestuurd via sms. Het is hoe dank ook altijd terug kijken in de tijd. Bovendien zijn wolven niet altijd individueel herkenbaar op camera.

3. Wat zijn de waarnemingen en conclusies (ook in relatie tot het feit dat personen die niet noodzakelijkerwijs in het gebied aanwezig hoeven te zijn geweerd worden)?

Waarnemingen van de afgelopen dagen. De welpen verbleven enkele dagen op de Leusderheide (camera beelden) en de ouders zijn geregistreerd onderweg van Den Treek (27 juli, ecoduct) en naar Den Treek (31 juli). De teef met vier welpen is op de Treekerlaan waargenomen door wandelaar met 3 honden op 2 augustus, boswachterij Austerlitz. Wolven bleven op afstand en verdwenen in het bos.

Conclusie: De wolvenfamilie beweegt door het gebied, van Leusderheide, den Treek tot in Boswachterij Austerlitz. De welpen verblijven daarbij soms enkele dagen op één plaats, maar krijgen ook de leeftijd dat ze door een ouderdier worden meegenomen naar een prooi. Dit vindt doorgaans plaats 'snachts en in de schemer. Overdag wordt een veilige en rustige plaats benut als dagrustplaats blijkt uit camera beelden.

4. Hoelang moeten we nog rekening houden met defensief gedrag van de wolf en/of het wolvenpaar ten aanzien van de bescherming van hun welpjes?

Defensief gedrag wordt vooral bepaald door situaties. Hierbij kunnen wolven kiezen voor vluchten of verdedigen. Als de welpen klein zijn, kunnen de welpen nog niet mee vluchten, en zullen de ouders moeten kiezen voor verdedigen. Wanneer de welpen wel kunnen vluchten, wordt het steeds aannemelijker dat daarvoor zal worden gekozen, omdat verdedigen risicovoller is dan vluchten. Daarbij geldt in algemene zin, dat wolven

normaal gesproken sterk risicomijdend gedrag vertonen. Verdedigen komt enkel voor bij sterk gevoelde noodzaak. De welpen zijn inmiddels mobiel, en ontwikkelen de komende weken meer kracht en snelheid. Maar de vakantieperiode met een intensiever recreatieve aanwezigheid van mensen, betekent een verhoogde kans op confrontaties. De veiligheid voor iedereen is er daarom mee gediend tot einde vakantieperiode (maandag 2 september) de extra voorzichtigheid middels de afsluiting te handhaven.

5. Is het hiervoor noodzakelijk dat personen en hun eventuele honden uit het gebied worden geweerd die niet noodzakelijkerwijs in het gebied behoeven te zijn?

In algemene zin neemt het defensieve gedrag van de volwassen wolven met de groei van de welpen af. De noodzaak van een rustgebied aanvullend op de Leusderhei is toegelicht onder punt 1.

Afhankelijk van het type hond wanneer deze los loopt kan een confrontatie nog steeds als bedreigend ervaren worden. Aangelijnd bestaat hiervoor geen risico. Naast het ouderpaar, bevindt zich een derde wolf in het gebied. Deze houdt zich op aan de randen van het ouderlijk territorium. En deze wolf heeft al langere tijd een ongewone blik gegeven van belangstelling voor honden. Daarbij zoekt hij loslopende honden op en negeert de begeleider. Dit gedrag is ongewenst, hiervoor worden maatregelen voorbereid om dit om te buigen c.q. te beëindigen. Indien er geen noodzaak bestaat om hier met een hond te lopen is vermijden van een confrontatie zeker gewenst. En los laten lopen van een hond is hierdoor ontoelaatbaar.

6. Wat gaat de provincie de komende tijd doen om tot een structurele oplossing voor het leefgebied van de wolf op de Utrechtse Heuvelrug/in Leusden te komen?

Het leefgebied van een wolf heeft een dermate omvang en wordt door een wolf zelf gekozen. Als beschermde diersoort valt daar, zolang deze zich natuurlijk gedraagt niet iets tegen te doen. Enkel bij conflicten met gehouden dieren of mensen kan de noodzaak ontstaan passende maatregelen te nemen. Maar deze zijn niet generiek maar altijd specifiek.

Het is aan te bevelen om voor het volgende seizoen (dat begint in januari) te zorgen voor een rustgebied op de Utrechtse Heuvelrug, los van de militaire oefenterreinen.

7. Wat voorziet u als mogelijke gevolg(en) als het noodbevel na 15 augustus a.s. niet wordt verlengd?

Dat zou ertoe kunnen lijden dat de welpen bij een ernstige verstoring, geen uitwijk mogelijkheid naar een rustige, veilige plek meer hebben en daardoor een herhaling van een conflicterende situatie ontstaat. Uiteraard kan niemand dat met enige zekerheid voorspellen, maar gezien de voorgeschiedenis is het beter het risico niet aan te gaan.

Na 15 augustus is er een optelling aanwezig van een hoge recreatieve druk, welpen die bij een ernstige verstoring geen uitwijkmogelijkheid hebben naar een rustige, veilige plek, mogelijke oefeningen op het andere rustgebied, de Leusderheide, en, belangrijk, een voorgeschiedenis met een verhoogd risico op een conflict. Het verlengen van het noodbevel draagt bij aan het voorkomen van een conflict.

Begin september zijn de welpen 4 maanden oud, en voldoende ontwikkeld en snel om zelfstandig conflicten te vermijden. De ouderdieren geven in deze periode vooral het voorbeeld door mensen te vermijden. Een gewenst gedrag!